

25.52x31.83	1/4	44 עמוד	הארץ - the marker week	21/05/2021	77360958-5
שמאות מקרקעי SK חברת פרשקובסקי השקעות ובניין - 89427					

נדל"ן TheMarker

www.TheMarker.com • י' בסיון תשפ"א 21.5.21

הקרב על הבית

ההתלקחות האלימה בערים המעורבות פתחה פצעים ישנים ועמוקים. איך יגיב שוק הדיור ברמלה, בעכו, ביפו ובחיפה – והאם גם הפעם תאוות הנדל"ן תנצח? עדי כהן, הדר חורש ויעל דראל 44

נדל"ן

פרעות ביפו (מימין), מלון עכתיקה בעכו שנבזז ומכונית שהוצתה בשכונת ג'ואריש ברמלה. "לשקם את מה שנבנה פה ייקח הרבה מאוד זמן" צילומים: מוטי מילרוד, רמי שלוש ותומר אפלאבאום

פו בימים האחרונים יחזור ברובם. הזיכרון האנושי הוא קצר. מתיחות היו גם בעבר. נכון שהפעם היתה פה יותר אלימות, אבל מרקם החיים, הכלכלה והמסחר פה משותפים, וזה עוד יחזור".

עבור סעיד (שם בדוי, השם המלא שמור במערכת), בעל עסק בלב יפו, המצב הנוכחי אמנם לא הפתיע, אך גם עבורו הזווית האנושית נותרה אופטימית. "כמו במקומות אחרים, גם ביפו ברור שיש אפליה. הדוגמה המובהקת ביותר היא היחס השונה של שוטרים לערבים וליהודים. המופרעים שעשו פה בלאגן הם מיעוט עברייני שאין לו מה להפסיד. מבחינתם, ברי גע שפוגעים באל אקצה – עברו את כל הגבולות. נכון שזה הציף הרבה תסכול שהיה פה, אבל בשגרה אנשים גרים פה זה לצד זה ולא קורה כלום, להפך. ביפו אנשים תמיד חיו ויחיו יחד. צריך לטפל בפורעים – והשאר ירפא את עצמו".

"גם אם המהומות שככו, בשכונות המעורבות המחירים יירדו ב-10%-15%. זה אומר שבטווח הקצר יהיו מציאות"

המתח הערבי-יהודי בערים המעורבות התפוצץ במערכה הנוכחית בעוצמות חריגות, והציב סימני שאלה סביב השקעות כלכליות, פיתוח תיירותי – וביקוש לנדל"ן ●

ברמלה, בלוד, ביפו, בעכו ובחיפה יש מי שבחרו כבר לארוז ולעזוב – ויש מי שסבורים שבקרוב נשכח שכל זה קרה **עדי כהן, הדר חורש ויעל דראל**

רמלה: על קו ג'ואריש רמת שמיר

מספר תושבים: 80 אלף
הרכב אוכלוסייה: יהודים 70%, מוסלמים 25%
ונוצרים 5% תקציב שנתי: 700 מיליון שקל
דירוג סוציאקונומי: 4 מתוך 10

את המרקם העדין של החיים המשותפים מכירים היטב גם ברמלה. ריח קל של עשן עדיין ריחף ברחובותיה השוממים בבוקר יום שלישי שעבר, ומכוניות שרופות שיבצו את רחובות המגורים של העיר, לאחר לילה של פרעות. אבל גם בצרתה התקשתה העיר המעורבת ללכוד את תשומת הלב הציבורית והתקשורתית. "המזל של רמלה הוא לוד שכנתה, שבה הכל קורה בגדול יותר", אומר עדי שטרנברג, תושב העיר לשעבר, שהתחרה בבחירות האחרונות על ראשות העירייה. שטרנברג, כמו רבים מתושביה הוותיקים והמבוססים של רמלה, כבר לא גר כאן. הוא היה חבר מועצת העיר ומנכ"ל תאגיד המים העירוני, וכיום הוא תושב חיפה,

תה גם בסיבוב הנוכחי תנצח תאוות הנדל"ן. "בהקשר הנדל"ני, אין לי ספק שזה לא פגע ולא יפגע בצמיחה המטורפת של יפו בשנים האחרונות. לפני שמונה שנים הדירה שלי היתה שווה אולי 600 אלף שקל, וכיום השווה שלה מגיע ליותר מ-1.5 מיליון שקל. האזור כולו מיועד לפינוי-בינוי בשלבים מתקדמים, וברור לכולם שברגע שתחיל פה הבנייה וההתחדשות – האוכלוסייה החלשה תידחק החוצה".

לדברי עמית שפרן מסוכנות אנגלו-סכסון תל אביב-יפו, "בתקופה הקצרה מאז שרעכה הקורונה ועד ההתלקחות הביטחונית ראינו ביקוש גבוה באזור. בתקופת הקורונה אנשים ישבו בבית וחסכו הרבה כסף. חוץ מהשכונות הצפוניות של יפו, ראינו גם ביקוש רב בעמ'ג ובעיר העתיקה – שם יש לא מעט דירות יוקרה. הנכסים בשכונות האלה נעים בין 4-10 מיליון שקל, כשרובם נכסים אותנטיים ייחודיים, או נכסים גדולים מאוד, דירות גן ופנטהאוזים. אם בתחילת העשור המחיר בשכונות האלה היה 25-30 אלף שקל למ"ר, כיום הוא כבר 35-30 אלף שקל למ"ר, וליד הנמל או בעתיקה המ"חירים גם נוסקים ל-70-100 אלף שקל למ"ר".

"בימים האחרונים אמנם חוונו ביטולי פגישות מצד לקוחות, אבל אני מאמין שזה זמני. אני לא רואה אפשרות לעצירה ולירידת מחירים. אולי העלייה תהיה יותר מתונה, אבל היא לא תיעצר. האנשים שיצאו מי-

האנושי העדין ועל תנודות נדל"ניות מקומיות. מה שבטוח הוא שיפו היא מקרה בחזן מעניין. המתח שבין דחיקת האוכלוסייה הערבית המקומית לתנופת הנדל"ן שפקדה אותה מבעבע שם כבר שנים. מדי פעם מתקיימות ביפו הפגנות זועמות של תושבים ופעילים חברתיים, הזועקים כי האזור עובר ג'נטריפיקציה, אך נראה שעד כה הבהלה לנדל"ן תמיד ניצחה.

הפריחה יוצאת הדופן של יפו, שסווגה כפנינה הנדל"נית של תל אביב, הקלה במידה רבה על הדיאלמות האנושיות ואיפשרה לרבים להרחיק את המתח הלאומי ולהתמקד בתשואות וברווחים. השגשוג של יפו התבטא בראש ובראשונה בזינוק מחירי הדירות בה באופן חריג ביחס לשאר חלקי העיר. לפי בדיקת אתר מדלן, בעוד המחיר הממוצע לדירת 3 חדרים בתל אביב עלה ב-92% בעשור שבין 2009 ל-2019, הרי שהמחיר הממוצע ביפו זינק ב-132%. בהדרגה, התפתח ביפו שוק יוקרה, המשקיעים לא פיספסו אף הזדמנות וגם ההשקעות העירוניות והיזמות הפרטית התמקדו בה ביתר שאת. עם מאות מיליונים שהושקעו בהקמת בתי מלון חדשים, יוזמות מקומיות ועסקים חדשים שהתמקמו במתחם שוק הפשפשים, לצד פרויקטי התחדשות עירונית שקורמו בה במרץ.

תמר (38), שם בדוי, השם המלא שמור במערכת, המתגוררת ביפו ג', מכירה במתח הקיים, אך לטענה

יפו: הפנינה של תל אביב בסכנה

מספר תושבים: 52 אלף הרכב אוכלוסייה: יהודים ואחרים 67%, ערבים 33% **דירוג סוציאקונומי: 3-5 מתוך 10**

"אני מפתרת לחזור ליפו. נפגע משהו באמון הבסיסי שלי בסביבה שאמורה להיות הכי בטוחה בשבילי – הבית. מפחיד אותי לצאת לטיול עם הכלב בלילה, כשיש ריח של צמיגים שנשרפים ואווירה של מתח ואלימות ברחובות. ביום המישי שעבר התעוררנו וגילינו ששמשות המכונית שלנו מנופצות, והבנו שדי, חייבים לעוף מפה. זה לא בטוח לנו. מצאנו דירת Airbnb שבעליה מאפשרים להגיע עם כלי-בים, ארזנו תיק גדול ועזבנו. הודענו לבעל הדירה שאנחנו שוקלים לסיים את החוזה, והתחלנו לחפש דירה במרכז או בצפון תל אביב" – כך מספרת נטע (32), השם המלא שמור במערכת, המתגוררת באחד האזורים המעורבים ביפו, וברומה לצעירים אחרים שנמשכו לאזור בשנים האחרונות, בעיקר משיקולים כלכליים, שוקלת כעת לעזוב.

כשאבק המלחמה עודו באוויר, קשה להעריך עד כמה המונולוג הזה מייצג ציבור רחב. מורכב עדיין לאמוד את השפעת הלהימה הפנימית בערים המעורבות על המרקם

מולי ארבל, זכין רי/מקס ברמלה: "אולי בטווח הקצר יש אנשים שחוששים לרכוש כעת דירה בעיר, אבל המחירים לא יכולים לרדת. זה האזור היחיד בקרבת גוש דן שעוד אפשר לקנות בו דירות בכחות ממיליון שקל"

חאיר דויזסון, בעלי מלון עכוטיקה, שנשרף במהומות בעכו: "במדינה הזאת אין לנו אפשרות אחרת – דוֹקִיּוֹם זה הקיום שלנו. יכולתי לעזוב, אבל אני נלחם כאן על יותר מהדירה שלי. אם בגלל שאני יהודי אני נזרק עכשיו מהבית והעסק שלי בעכו, כך גם אזרק מהמקום הבא שאלך אליו"

ג'ראיזש לשכונת נאות שמיר אינן אלא טענת סרק מצד האופוזיציה המקומית. "בשטח הריק שבין שתי השכונות מתוכננת להיבנות שכונה חדשה עם 700 יחידות דיור שתפריד בין השכונות", מבטיח וידל, אך קשה לראות את הבטחה לשכונה ייעודית לאוכלוסייה החרדית בכניסה לעיר תקדם את הביקוש לדירות ברמלה.

אחת החברות הגדולות הבונות במרחק בשכונת נאות שמיר היא פרשקובסקי, אלא שמנכ"ל החברה, חיים קראדי, אינו מוטרד מההתרחשויות האחרונות. "אני לא מודאג", הוא אומר. "לא קיבלתי טלפונים מרוכשי דירות שרוצים לבטל את העסקה, להפך. בעקבות מביצע שומר חומות אנחנו מצפים להגדלת הביקוש מצד משפרי דיור רבים שמבקשים לעבור לדירה עם ממ"ד".

עורבים ויהודים נפגשים ברמלה בעיקר ברחוב, בה ניות ובמוסדות המספקים שירותים. השכונה המערבית בת נאמת נושאת את השם המטעה "עמישב". השכונה היהודית לשכבר ננטשת על ידי תושביה היהודים וכי מעט כל הבתים הנמכרים בה נמכרים למשפחות ערי ביות, למעט כמה עשרות דירות שנרכשו על ידי הג'רעין התורני בעיר. שמועות בעיר מספרות על דירות הנרכשות על ידי ההקשר המוסלמי, הוואקף של רמלה. "כחבר מועצת הוואקף, אני יכול להבטיח שאף דירה לא נרכשה על ידי הוואקף מיהודים", אומר נחדצות עו"ד ראיס אבו סייף, חבר מועצת העיר. "להפך, אנחנו משכירים נכסים של הוואקף ליהודים". אבו סייף בטוח שמקור המהומות שהיו בעיר בשבוע החולף הוא מקרב אנשים שהגיעו לעיר מבחוץ.

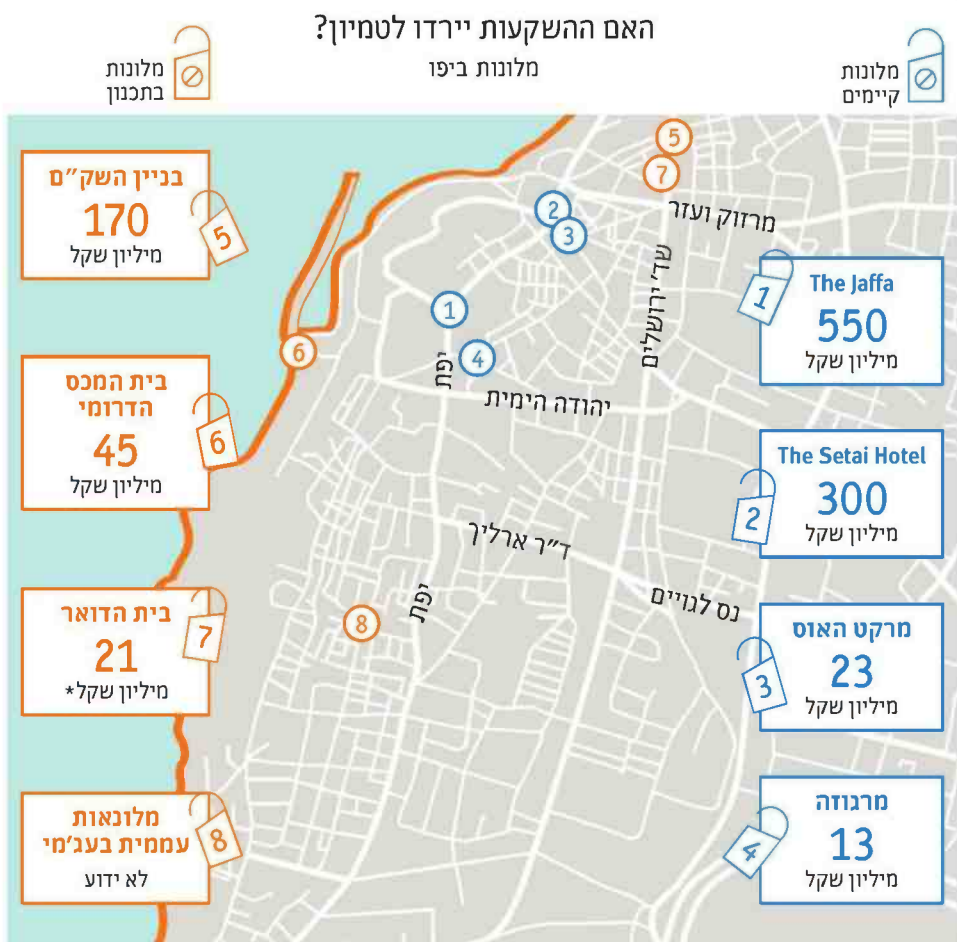
"השבוע עברנו בכל זירות העימותים בעיר ודיברנו עם יהודים וערבים, ועשינו קבלת שבת של יהודים וערבים ליד בית הכנסת שלא נפגע כלל במהומות. רמלה היא עיר של דוֹקִיּוֹם ולא יהיו כאן עימותים", מבטיח אבו סייף.

בשנתיים האחרונות ניסתה רשות מקרקעי ישראל לקדם מכרז לבניית 132 דירות בבנייה רוויה בג'ראיזש. המכרז הוא חלק מהסכם הגג הגדול לקידום הבנייה בעיר, שמטרתו היתה לקדם הקמה של אלפי דירות חדשות במסגרת תוכניות מחיר למשתכן – תוכנית שנתפרה בעיקרה עבור האוכלוסייה היהודית. שלושה מכרזים שפורסמו כשלו בזה אחר זה, וקשה להבין מה חשבו לעצמם הוגי המכרז. "למי אמכור דירות בבנייה רוויה בג'ראיזש? תוהה יום שבחן את המכרז. 'משפחות יהודיות לא יגיעו לשכונה, לא חשבו באיזה מחיר אציע את הדירות, והערבים לא רגילים לגור בבתים משור תפים'. ואולם ברשות מקרקעי ישראל לא התיאשו. המכרז פורסם ברביעית בחודש שעבר, וברשות הורו

שנאלצו לשנות שוב את תנאיו. 'חובת המכרז תפורסם בימים הקרובים ואנו מקווים שיסתיים בזכייה', מסרו. שטרנברג מצדו משוכנע שנרל"נית – השוק המקור מי ברמלה יושפע. "מחירי הדירות יירדו באן, זה ברור. המצב הוא הולך להשתנות לטובת כל עוד לא תהיה פה מנהיגות אחרת", הוא אומר.

איציק ואקניו, בעל סוכנות אנגלו-סכסון בעיר, אופי טימי יותר. "ברור שמי שחשב לקנות דירה בתוך העיר, בעיקר בשכונות המערביות, חושב עכשיו פעמיים", הוא אומר. "אנשים עוצרים עסקות על סף ביטול מוחלט, אבל בשכונות החדשות מחוץ לעיר הכל כרגיל. רמלה היא לא כמו לוד. אנשים חיים פה ביחד והכל יירגע".

מולי ארבל, זכיי רי/מקס ברמלה, בלוד ובכאד יע-קב, אומר שעיקר הביטולים שספג הגיעו מצד לקוחות שביקשו לקנות דירה ישנה, אך נוכח התקפות הטילים מסבים את חיפשיהם לדירות חדשות עם ממ"ד. "אולי

*השקעה: 1.4 מיליון שקל לשנה שכירות + 20 מיליון שקל

קטרוון דוחף ממרכז הכביש מכל אשפה שעדיין מעלה עשן. מהצר השני של השכונה נגלה כביש חדש, שנשלל רק לפני כמה חודשים. "זה כביש שנשלל במיוחד עבור משפחת ג'רושי, כדי שיוכלו לצאת מהשכונה מבלי לעבור בשטח החמולות היריבות", אומר שטרנברג, "אבל הוא מוביל היישר לתוך השכונה החדשה רמת שמיר, שגם כך טובלת מתופעות התפרצויות ומעשי ונדליוז. התושבים טוענים שהאירועים תכפו מאז נפ"ת החביש, שמקל על התנועה בין שתי השכונות".

ראש העירייה, מיכאל וידל, שולט ברמלה באמצעות קואליציה רחבה הכוללת גם ארבעה נציגים ערבים, שניים מהם חברי התנועה המשותפת. הוא עצמו עסקן ליכוד ותיק ופקיד מס הכנסה לשעבר, אך טוען כי "הכביש חוקי לחלוטין, הוא חלק מתוכנית העיר (תב"ע) ונבנה בהמלצת המשטרה, שדרשה שתהיה כניסה נוספת לג'ראיזש". לדבריו, הטענות בדבר קרבה יתרה בין

לשם נדר בעקבות עבודתו הנוכחית כמנהל תאגיד הביוב האזורי.

בניגוד לרבים שסבורים כי ההתפרעויות בעיר הן גל שחלף, שטרנברג טוען: "שלוש ואחווה לא יהיו כאן. חיבים להפריד בין שני סוגי האוכלוסיות כאן. יש משהו שכל הזמן רוחש כאן מתחת לפני הקרקע – קונפליקט שאין לו פתרון – ואין מישהו שיועד לנהל אותו בחוכמה ובריגישות הנדרשים".

לצד המגדלים האימנטיים של שכונות מחיר למי שתכן, ניצבת בגאון השכונה המפורסמת ביותר בעיר, ג'ראיזש. מי שידמין למקום אולי יחשוב כי המחסומים החוצים את השכונה הם ניסיון לחסום את דרכם של כוחות המשטרה, אך שטיינברג ממחר להסביר כי המיחסומים הוקמו בעקבות סכסוכי הרמים בין החמולות השולטות בשכונה, שחלקן מעורבות גם בפשיעה.

גם באזור זה ניכרים סימני הלילות הקודמים: טר-

בטווח הקצר יש כאלה שחוששים, אבל המחירים לא יכולים לרדת. זה האזור היחיד בקרבת גוש דן שעוד אפשר לקנות בו דירות כפחות ממיליון שקל".

מול המתווכים המבקשים להפגין יציבות יחסית, יש מי שסבור אחרת. שמאי המקרקעין שמוליק כהן מחברת SK שמאות מעריך שהערים המערביות יסייגו מכה: "בשכונות המערביות יירדו המחירים בטווח הקצר והבינוני ב-10%-15%, גם אם המהומות שכו. האירועים יישמרו במוחם של האנשים וישפיעו. גם בשכונות שאינן מעורבות בערים המערביות צפויים המחירים לרדת בטווח הקצר, אם כי באזורים שהפכו לאזורי יוקרה, כמו כיפ, יישמרו המחירים הגבוהים. זה אומר שבטווח הקצר יהיו מציאות".

עכו: סמל של דוֹקִיּוֹם?

מספר תושבים: 50 אלף הרכב אוכלוסייה: 68.2% יהודים, 31.8% ערבים **דירוג סוצי** **אקונומי:** 4 מתוך 10

את עכו תפסו המאורעות בעיצומה של התערורות תיירותית ונרל"נית משמעותית. בראיון שפורסם ב-TheMarker בקיץ האחרון התגאה שמעון לנקרי, ראש העיר זה 18 שנה, בתנופה – "בזמן שהמדינה עוסקה בשיטוי ובפילוג, אצלנו חיים ביחד, בכבוד ובישוויון, וגם המחלוקות בינינו הן חלק מהמרחם הזה", סיפר ופרט על אלפי יחידות דיור המתוכננות בה לאחר שנים של קיפאון.

אלא שבשבועיים האחרונים המרחם שלנקרי התפאר בו נסרק, ואולי אף נשבר באזורים מסוימים. "זו לא הפ עם הראשונה שיש תקופה סוערת ברמה הלאומית, אבל לא ציפינו שזה יגיע לעכו. למעט מאורעות בודדים, עכו כמעט תמיד נשארה מחוץ למהומות, והתשתית המשרתת של התושבים בה היא בת עשרות שנים", מודה מאיר דויזסון, בעלי מלון עכוטיקה, שחדריו נבזזו ונשרפו במהלך הפרעות. "כל העסקים של היהודים פה נפגעו, מי יותר ומי פחות. גם הנות עבודות היד של אשתי בעיר העתיקה נשרפה כליל. על חלק מהנזקים אמנם נקבל פיצוי ממס רכוש, אבל על הביזה, משכורות העוברים ואובדן ההכנסות אף אחר לא ישלם".

לדברים אלה מצטרף משה אפוטה, בעלי גלריה לאמנות בעיר העתיקה, שנהרסה גם כן בפרעות: "אחי רי שנת הקורונה, הנזקים של השבוע האחרון הם מכה אנושה ללא מעט עסקים פה. היו לנו בעיר מסעדה וכמה גלריות בבזאר הטורקי שנסגרו כולן בשנה האחרונה בגלל המגפה. בין הסגרים, כדי להתפרנס, פתחנו גלריה חדשה, בעיר העתיקה, שעשרות אמנים הציגו בה את העבודות שלהם. ואז, ביום רביעי שעבר כלילה התקי שרו השכנים וסיפרו ש-30 רעולי פנים פרצו אליה עם פטישים, בזזו והרסו את הכל. הנזק שנוצר שם הוא של מאות אלפי שקלים לפחות. לשקם את מה שנבנה פה ייקח הרבה מאוד זמן".

ואולם השיקום שלו תידרש עכו רחב בהרבה משיי קומם של מבנים או רכוש. בעשור האחרון הפכה הפופר לריות הגוברת של התיירות העכואית לאחד העוגנים שסייעו לה להיצר עם דימוי חיובי בתודעה המקומית. האם המאורעות הטילו חורבן על מאמצי השגשוג? מה

25.46x30.14	4/4	עמוד 45	הארץ - the marker week	21/05/2021	77361093-6
שמות חקיקה SK חברת פרשקובסקי השקעות ובניין - 89427					

שוק הפשפשים בפינו. מאות מיליונים הושקעו באזור צילום: אייל טואג (למצולמים אין קשר לכתבה)

עבדו מתא, תושב עכו: "מדברים על חיים יחד, אבל כשמשפחה ערבית עוברת לבניין – המחרים צונחים. מי שמשקיע בעכו הם יהודים וערבים שבראש מעינם ההשקעה, ולא האינטגרציה. רבים מהם תל אביבים שמשכירים לערבים. נראה שזה מפחיד את הזהות הציונית של העיר"

שכנות טובה ואמיתית של עשרות שנים. ברור שאנשים פה חוששים ומדברים על זה, זה קרה ממש מול הבית שלי, ישבנו בחושך עם הילדים וחיכינו שזה יעבור, אבל אני מעריך ש-99% מה פורעים לא מגיעים מחיפה, ומשוכנע שהגל הזה יעבור וחיפה תשוב לחיים המשותפים."

סייעה בהכנת הכתבה: נילי מלניצקי

מחיר למשתכן בעיר. עו"ד אושר טקאטש, פעיל ליכוד בעיר שמכיר את סלמן, סבור כי האירועים האחרונים ניפצו את אשליית החיים המשותפים. "תמיד היו לי חברים ערבים, הייתי נציג החוג למשפטים באגודת הסטודנטים באוניברסיטת חיפה וייצגתי וסייעתי לסטודנטים ערביים, בילינו יחד, אבל המאורעות האלה שינו. קורה כאן משהו שאולי התעלמנו ממנו כל השנים, אבל יש פה שנהא ליהודים. מניס פה לשמור על דו־קיום כדי להבטיח שנמשיך לנגב חומס יחד, אבל מרבית העצורים במהומות בחיפה היו ערבים תושבי חיפה – ואסור לשכוח שכבר היו מקרי אלימות בעבר, גם אם בעצימות נמוכה. אז אני לא מקבל את התזה שזה גן עדן שיום אחד הפך לגיהנום", הוא אומר.

עיסא חגיר (38), תושב המושבה הגרמנית, ואב לשני ילדים בני 4 ושנתיים, מועסק בחברת שתית כמנהל פרויקט ומעיד ששמע את הפורעים מחוץ לחלון ביתו. "נולדתי כאן ונכון שבעבר היו כאן פה ושם אירועים, אבל אף פעם לא דבר כזה. אני שים חיים כאן בהרמוניה, יהודים וערבים, ויש כאן

ההשקעה הנרדלנית, ולא אינטגרציה. רבים מהם הם אנשים עם כסף מתל אביב שמשכירים לערבים. נראה שזה מפחיד את הזהות הציונית של העיר, וכך לאט לאט צומחות בה עוד בועות מנותקות של שכונות מבודדות, וקוטביות שהולכת ומתחזקת. ברור לנו שייקח זמן – אבל אנחנו נלקק את הפצעים יחד, נחזק אחד את השני ונחזיר את הפריחה התיירותית והגדלנית לעכו."

חיפה: שריפה קטנה בשולי השדה מספר תושבים: 285 אלף הרכב אוכלוסייה: 88.5% וערבים 11.5% דירוג סוציו־אקונומי: 7 מתוך 10

בחיפה, העיר שחרטה על דגלה את הדו־קיום, נראה שבוע שעבר רעולי פנים מניפים נשקים ודגלי פלי סטין, חולפים בנסיעה פרועה ברחובות המושבה הגרמנית. באזור זה, המשתרע מתחת לגנים הבהאים והמוזוה כל כך עם התיירות בעיר, התמקרו בשנים האחרונות עסקים רבים בבעלות ערבית ויהודית, השקעות עירוניות ובתי מלון חדשים.

"בעוד ארבעה חודשים נסיים את בניית המלון שלנו במושבה הגרמנית. אין ספק שהיה לנו שבוע מתוח וכמה ימים קשים. אבל ממול אנחנו בונים בית כנסת, ושום דבר לא נפגע. אני מעסיק יהודים וערבים, חי ועובד בחיפה כבר שנים, מוכר דירות ליהודים וערבים, וגם אחרי המתרחש ישתבי עם העובדים והמנהלים של הפרויקט – גם הם ערבים ויהודים – ופתחנו שולחן במושבה הגרמנית. נכון שחיפה בעייתית בעניין התיירות גם בימים כתיקור, אבל העיקר הוא שבחיפה רצו להבעיר את השטח ולא מצאו פרטנרים", אומר שלום שטרית, בעל חבית שתית המקימה גם פרויקט מגורים רבים בעיר. "אמנם ברחוב העצמאות וביפו הפורעים הרשו לעצמם, והיו הנויות ששברו להן את הלונות הראווה, אני לא מתכחש לזה, אבל זו שריפה קטנה בשולי השדה. השוליים של השוליים. מי שאומר שהוא לא יעשה עסקים בחיפה עם ערבים טועה ומטעה. יהודים וערבים בונים יחד את הארץ הזאת."

תיאור המצב בחיפה, כפי שנשמע מפיו של שטרית, נראה מינורי. ובכל זאת, לצד ההפגנות האלימות והפרעות ברחובות, היה גם מי שנפגע בלינק' ועוררו אצל רבים את החשש שמא החיים לא ישובו למסלולם. תושב חיפה בני סלמן (50) הותקף ברחובות קרית אליעזר – אחד המוקדים הגדולים להתחדשות עירונית ופרויקטי

שקרה בעכו זו זוועה שעוצרת תהליך של שנים. ברור לכולנו שזה גרעין קטן של צעירים קיצוניים שעשו את כל הבלאגן, ועדיין, את הפצע שזה יצר ייקח שנים לרפא, מודה המשרד והסופר גדי לופו, יליד העיר. "כבר עכשיו רואים את זה בדיבורים על חרם כלכלי שהיהודים רוצים לעשות נגד הערבים בעיר, כדי לפגוע בפרנסה שלהם. נורא חבל שכך הדברים קורים, אחרי שנים של שקט ודו־קיום נהדר."

דירסון מצדו נאחז באופטימיות: "גם אם יהיו מי שיעזבו את העיר, אני מאמין שזה יסתכם באחוזים בודדים. התחושות עכשיו בעיר מורכבות, אבל במדינה הזאת אין לנו אפשרות אחרת – דו־קיום זה הקיום שלנו. יכולתי גם לעזוב, אבל אני נלחם כאן על יותר מהדירה שלי. אם בגלל שאני יהודי אני נורק עכשיו מהבית והעיסק שלי בעכו, כך גם אזורק מהמקום הבא שאלך אליו. לדברי פרדי מנצור, בעלים של סניף אנגלו־סכסון בעיר, "גם אחרי המהומות שפרצו פה ב-2008 היתה האטה לתקופה בעסקות גדולות בעיר, והמחרים קפאו עם זאת, מהר מאוד זה התאזר – ואני מאמין שהסייטואציה הנוכחית תהיה דומה. בינתיים פנה אליי רק לקוח אחד, משקיע מחוץ לעיר, שנרתע מעסקה בגלל המצב. הוא לא מבטל את העסקה, אבל מחכה לראות לאן הדברים הולכים. מי שחי פה יודע שהשכנות פה בין ערבים ליהודים היא מצוינת, ואני מאמין שעוד שבועי שבועיים כבר נחזור לנגב חומס יחד."

האחוזה האופטימיות לא מכה בכולם במידה שווה. רבים מתושבי עכו הערבים סבורים כי ההתפרצות הנוכחית נצברה במשך שנים ופתחה פצע שלא ייעלם במהירות. "הרבה מהתגובות האלימות שראינו בעיר הן תוצאה ממשעני עבר מ-1948, 1973-1973, וזה תסכול של שנים; על אליה, אייטפול באוכלוסייה הערבית והצרכים שלה, חינוך לוקה, והדרה גם בתוך החברה הערבית עצמה כלפי פלגים מסוימים בתוכה", טוען עבדו מתא, תושב, פעיל חברתי ומורה דרך בעכו. "כבר שנים שאומרים שעכו היא סמל של דו־קיום, אבל בשטח אין באמת מוצד כזה. דו־קיום זה לחיות יחד, בלי הפרדות – וכאן חיים זה לצד זה; יודעים מה מותר ומה לא, שומרים על כבוד הדדי ועל שקט, וזה הכל. עובדה היא שגם בחלקים מעכו, שבה אני גר, אני מרגיש שהעיר מנוכרת לי. שלתושבים אין עניין שאהיה כאן. מדברים על חיים יחד, אבל כשמשפחה ערבית עוברת לבניין – המחרים צונחים. בינתיים, רוב מי שמשקיע ועכו הן קבוצות של יהודים וערבים שבראש מעינם